

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2020

VIII. volební období

Pozměňovací návrh

poslankyně Dany Balcarové

**k vládnímu návrhu zákona kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách
a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a
další související zákony**

(sněmovní tisk č. 556)

Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony se mění takto:

1. V části první Čl. I se za novelizační bod 26. vkládá nový novelizační bod 27, který zní:

„27. V § 30 odst. 1 se slova „s průměrným odběrem více než 10 000 m³ za rok“ a věta druhá zrušují“.

Následující novelizační body se přečísľují.

2. V části první Čl. I se za novelizační bod 27. vkládá nový novelizační bod 28, který zní:

„V § 30 odst. 11 se věta druhá nahrazuje větou „Ministerstvo životního prostředí stanoví prováděcím právním předpisem podmínky poskytování náhrady, vzor uplatnění nároku, jeho náležitosti a způsob určení výše náhrady.““.

3. V části první Čl. I se za novelizační bod 28. vkládá nový novelizační bod 29, který zní:

„29. V § 30 odstavec 13 zní:

„(13) Ministerstvo životního prostředí vyhláškou stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení, evidenci, kontrolu a změny ochranných pásem vodních zdrojů, které obsahují

- a) stanovení rozsahu průzkumných prací, které je třeba pro efektivní stanovení ochranných pásem realizovat,
- b) výčet možných zákazů a omezení činností, užívání pozemků nebo staveb v ochranných pásmech vodních zdrojů,
- c) nastavení systému sledování účinnosti ochrany vodních zdrojů a kontroly dodržování podmínek stanovených opatřeními obecné povahy podle § odst. 1 a
- d) zohlednění problematiky klimatické změny a období sucha.““.

Následující novelizační body se přečísľují.

4. V části první Čl. II se doplňuje nový bod 8, který zní:

„8. Opatření obecné povahy, jimiž se stanovují ochranná pásma podle § 30 vodního zákona ve znění přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, uvedou vodoprávní úřady do souladu s ustanoveními vodního zákona ve znění tohoto zákona do 5 let od nabytí účinnosti tohoto zákona.““.

Platné znění dotčených ustanovení s vyznačením navrhovaných změn

Ochranná pásma vodních zdrojů

(1) K ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti zdrojů podzemních nebo povrchových vod využívaných nebo využitelných pro zásobování pitnou vodou s ~~průměrným~~ odběrem ~~více než 10 000 m³ za rok~~ a zdrojů podzemní vody pro výrobu balené kojenecké vody nebo pramenité vody stanoví vodoprávní úřad ochranná pásma opatřením obecné povahy. ~~Vyžadují-li to závažné okolnosti, může vodoprávní úřad stanovit ochranná pásma i pro vodní zdroje s nižší kapacitou, než je uvedeno v první větě.~~ Vodoprávní úřad může ze závažných důvodů ochranné pásmo změnit, popřípadě je zrušit. Stanovení ochranných pásem je vždy veřejným zájmem.

...

(11) Za prokázané omezení užívání pozemků a staveb v ochranných pásmech vodních zdrojů náleží vlastníkům nebo nájemcům nebo pachtýřům těchto pozemků a staveb náhrada, kterou jsou povinni na jejich žádost poskytnout v případě vodárenských nádrží vlastníci vodních děl umožňujících v nich vzdouvání vody, v ostatních případech oprávnění k odběru vody z vodního zdroje; je-li jich více, poměrně podle povoleného množství odebírané vody. ~~Nedojde-li o poskytnutí náhrady k dohodě, rozhodne o jednorázové náhradě soud.~~ **Ministerstvo životního prostředí stanoví prováděcím právním předpisem podmínky poskytování náhrady, vzor uplatnění nároku, jeho náležitosti a způsob určení výše náhrady.**

...

~~(13) Ministerstvo životního prostředí vyhláškou stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů.~~

(13) Ministerstvo životního prostředí vyhláškou stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení, evidenci, kontrolu a změny ochranných pásem vodních zdrojů, které obsahují

- a) stanovení rozsahu průzkumných prací, které je třeba pro efektivní stanovení ochranných pásem realizovat,
- b) výčet možných zákazů a omezení činností, užívání pozemků nebo staveb v ochranných pásmech vodních zdrojů,
- c) nastavení systému sledování účinnosti ochrany vodních zdrojů a kontroly dodržování podmínek stanovených opatřeními obecné povahy podle § odst. 1 a
- d) zohlednění problematiky klimatické změny a období sucha.

Odůvodnění:

Nezbytným předpokladem pro bezpečné využívání vodních zdrojů je zajištění jejich potřebné ochrany, a to jak ve smyslu jejich kvantity (vydatnosti), tak i kvality. Ochranou vodních poměrů a vodních zdrojů se zabývá hlava V zákona o vodách (č. 254/2001 Sb. v platném znění – dále jen vodní zákon), §§ 27 až 42. Text zákona však odpovídá době vzniku (přelom 20. a 21. století) a soustředí se především na problematiku antropogenního ovlivnění vodních poměrů z hlediska množství i jakosti. Naopak se prakticky vůbec nezabývá problematikou přírodních změn a trendů, dopadů sucha apod.

Ochrana vodních zdrojů je podle platného vodního zákona zabezpečena pomocí **ochranných pásem vodních zdrojů (dále jen "OPVZ")**. Tato ochranná pásma se podle současné legislativy stanovují především za účelem ochrany vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti vodního zdroje využívaného nebo využitelného pro zásobování pitnou vodou, jedná se tedy o tzv. speciální ochranu vodních zdrojů, která je zcela konkrétní ochranou stanovenou vždy pro konkrétní území konkrétním správním aktem příslušného vodoprávního úřadu, tj. jeho správním rozhodnutím. Přičemž stanovení ochranných pásem je vždy veřejným zájmem.

Obecné problémy OPVZ

Zákon č. 254/2001 Sb., který ve svém § 30 říká, že k ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti zdrojů podzemních nebo povrchových vod využívaných nebo využitelných pro zásobování pitnou vodou s průměrným odběrem více než 10 000 m³ za rok a zdrojů podzemní vody pro výrobu balené kojenecké vody nebo pramenité vody stanoví vodoprávní úřad ochranná pásma opatřením obecné povahy.

Neexistuje novela vyhlášky č. 137/1999 Sb., která by reagovala na později vydaný zákon č. 254/2001 Sb., který v § 30, odstavec 13 vydání prováděcí vyhlášky předpokládá.

Neexistuje žádný metodický materiál pro stanovení, vymezení a využívání OPVZ (není zřejmé, jaké kvantitativní a kvalitativní parametry mají být uplatňovány). Díky tomu došlo v řadě směrů k nekompetentním a nekompatibilním zásahům do předmětu vodního zákona. Jedná se např. o vyhlášku č. 501/2006 Sb., která říká, jaké stavby a činnosti nemohou být v ochranných pásmech vodních zdrojů, vyhlášku č. 268/2009 Sb., která říká, jak mají být stavby v ochranných pásmech vodních zdrojů zabezpečeny, nebo zákon č. 326/2004 Sb. o rostlinolékařské péči upravující používání přípravků na ochranu rostlin atd.

V platnosti jsou stále mnohá starší ochranná pásma vodních zdrojů tzv. Pásma hygienické ochrany, stanovená podle dnes již neplatných právních předpisů (především vodní zákon č. 138/1973 Sb.). V platnosti jsou zároveň ochranná pásma vodních zdrojů podzemní vody stanovená podle současných právních (vodní zákon č. 254/2001 Sb.), z nichž mnohé nejsou zapsaná v katastrálním operátu.

Ochrana pouze zdrojů s odběrem více než 10 000 m³ za rok je v současné době, kdy dochází vlivem klimatické změny k výrazným projevům sucha velmi problematická. **V současné době jsou ohroženy především malé zdroje vody a jejich ochrana je stejně důležitá jako ochrana zdrojů velkých.**

Stanovená OPVZ I. stupně jen výjimečně nevyhovují svým rozsahem. **Problémem ale naopak je, že platný zákaz činností je nedostatečný a často nebývá ani v souladu s dnešním zněním vodního zákona.**

Zásadní problém je především s OPVZ zdrojů podzemní vody II. stupně. Jejich problematika je shrnuta v následujících bodech:

1. OPVZ II. stupně jsou mnohdy navržena, ale nestanovena,
2. pokud jsou stanovena, mnohdy neodpovídají svým rozsahem místním podmínkám (nebyla vymezena na základě odborné studie, ale tzv. „od stolu“),
3. u podzemních zdrojů vody mnohdy neřeší ochranu území v místě její tvorby, ale pouze v místě jejího jímání,
4. často nelogicky vylučují z ochrany intravilán obcí nebo průmyslové či zemědělské areály,
5. mnohá nejsou spojena s katastrálním operátem a nejsou zapsána v katastru nemovitostí,
6. mnohá se překrývají a vzájemně, přestože jsou podmínky shodné či obdobné, jsou svými limity či zákazy zcela rozdílná,
7. jsou provázena zákazy a limity ve vztahu k jednotlivým pozemkům, které jsou nejednoznačně, nekontrolovatelně či nevymahatelně formulované,
8. často není ani žádný zájem na dodržování stanovených opatření v OPVZ, a to z žádné strany (správního úřadu, provozovatele, majitele a uživatele pozemků),
9. neřeší problematiku ochrany vydatnosti vodních zdrojů.

Samostatnou kapitolou je fakt, že i když jsou ochranná pásma stanovena včetně omezujících a ochranných opatření, obvykle je nikdo nekontroluje (resp. k tomu dojde, až když se něco stane). Často ani vlastníci nebo uživatelé pozemků netuší, že se nacházejí v ochranném pásmu vodního zdroje, a že by tedy měli dodržovat stanovená omezující opatření (zvláště tehdy, když pásma nejsou zapsaná v katastru nemovitostí).